

25 minneliedereren

Heinric van Veldeke

Editie Jef Notermans

bron

Heinric van Veldeke, *25 minneliedereren* (ed. Jef Notermans). Tjeenk Willink/Noorduijn, Culemborg
1977 (3de druk)

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/veld028jnot01_01/colofon.php

© 2013 dbnl / erven Jef Notermans

Een woord vooraf bij de 1e druk

In de tweede druk van de ‘Geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde van Middeleeuwen en Rederijkerstijd’ (I, 2de druk, 1922), schrijft *dr. Jan te Winkel* (blz. 161): ‘Lang heeft het moeten duren voor men het er over eens geworden was, dat met dezen eersten dichter, met Heinrich van Veldeke de *rij onzer dichters moest geopend worden*’.

Een andere historicus, *dr. Gerrit Kalff*, zegt in zijn ‘Geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde’ (I, 1906) over de Limburgse edelman Henric van Veldeke (o.c., 34-44), dat hij verscheidene verdienstelijke elementen in zijn legende, het epos Eneide en de minneliedereren heeft aangebracht. Kalff noemt hem een ontwikkeld dichter, een *Nederlander* (43-44).

Gerard Knuvelder kwalificeert Veldeke als een veelzijdig auteur. Aan de Servaaslegende kent hij vooral cultuurhistorische waarde toe. De Eneide prijst Knuvelder vanwege zijn doeltreffende compositie en hechte eenheid. Bij zijn minneliedereren wordt opgemerkt, dat Veldeke een frisse, spontane natuur is geweest, die wist wat ritme, regelmatigheid en versbouw en rijmschema voor functie hadden. (Zie: Handboek tot de Geschiedenis der Nederlandse Letterkunde, I, 1948, 53-57).

‘De Nederlandse Letterkunde in Honderd Schrijvers’ (2de druk 1953), samengebracht door dr. Frank Baur, Jacques den Haan, dr. J. Hulsker, Ger Schmook en dr. Garnt Stuiveling, opent met een fotokopie van Veldekes Servaaslegende (blz. 10), het eerste bekende werk in een Nederfrankisch dialect. ‘*Veldeke kunnen we dus wel de eerste Dietse dichter noemen*’.

Hoogst merkwaardig is het feit, dat twee vermaarde geleerden te Leipzig (achter het ‘IJzeren Gordijn’), na tientallen jaren studie, Veldeke aan de *Nederlandse literatuurgeschiedenis* volledig hebben toegewezen. Wij mogen prof. dr. Theodor Frings (Rijnlander) en dr. Gabriele Schieb erkentelijk zijn, dat ze Henric van Veldekes werk hebben ‘gerestaureerd’ en hem zodoende voor eens en voor goed hebben teruggeschonken aan onze letterkunde.

Omdat Veldeke derhalve mag geplaatst worden aan de ingang van onze literaire Bloeiende Bongerd, verdient hij niet alleen

de aandacht van ouderen maar stellig ook van de jeugd in de Nederlanden en daar waar onze taal gesproken en gelezen wordt.

Ik voeg hier echter aan toe dat we Veldeke tevens als *Europeër* (avant la date!) mogen kwalificeren, daar hij openstond voor zuid en oost, terwijl hij zelf eeuwenlang door Duitsland als dichter-zoon wordt en werd beschouwd.

Maastricht, november 1965.

J.N.

Bij de 2de druk

't Is verblijdend, dat onze 'editio princeps' van Veldekes 25 Minneliedereren reeds thans aan een herdruk toe is. Wij mochten tal van recensies over de Veldeke-editie ontvangen.

Op 'n hoge uitzondering na was de kritiek welwillend en opbouwend. Voor de aandachtige lezer zal het duidelijk zijn, dat wij met verscheidene wenken, wensen en kritische opmerkingen rekening hebben gehouden.

Het blijft echter moeilijk het iedereen naar de zin te maken en zowel een leerling van het m.a.v.o en h.a.v.o., als een student van de Pedagogische Akademie, of van een Universiteit dezelfde kost voor te schotelen.

Op verzoek van sommigen zijn onze gefantaseerde opschriften boven de liederen weggelaten en vervangen door de aanvangsregel. Dit gebruik is vandaag nog bekend in de poëzie.

Wat de toelichting op de minnezangen betreft: een enkeling vond die te uitvoerig. Wij herinneren ons evenwel een advies van een eminent leermeester, de emeritus hoogleraar dr. Leonardus Cornelius Michels: 'je bent verplicht een tekst uit de M.E. en Gouden Eeuw zo duidelijk als 't kan toe te lichten'. Nog in 1941 huldigde hij deze opvatting, zoals blijkt uit de *eerste stelling* achter zijn dissertatie *'Bijdrage tot het onderzoek van Vondel's Werken'* (Nijmegen, 187 blz.): *'Oude litteraire teksten zonder genoegzame toelichting uitgeven voor een bredere lezerskring is in strijd met de eerbied, aan de teksten en hun schrijvers verschuldigd'*.

Maastricht, herfst 1969.

Jef Notermans

Bij de derde druk

Het vriendelijk verzoek van de uitgevers Tjeenk Willink/Noorduijn, afdeling Literair-wetenschappelijke uitgaven, een nieuwe druk van de 25 Minneliedereren te verzorgen, ervaren wij als een fijne opdracht. We mogen vaststellen, dat de dichter *Heinric van Veldeken* (zoals zijn naam staat gespeld op een stuk perkament van vóór 1200) niet enkel in Europa, maar ook in de Verenigde Staten van Noord-Amerika, in Afrika en Azië, ja, Australië bestudeerd wordt. Germanisten en Romanisten bewijzen dit met artikelen en omvangrijke publikaties in brochuurof boekvorm.

We wijzen o.m. op lezingen tijdens een Symposium in de Rijksuniversiteit te Gent. Onder voorzitterschap van professor dr. Gilbert De Smet plaatsten 'n dozijn sprekers uit verscheidene landen onze poëet uit de twaalfde eeuw in de lichtbundel. Zelf mochten wij een thesis ontwikkelen, luidend: *'Veldeken's Servaaslegende moet berijmd zijn vóór Kerstmis 1165.*

De 50 à 60 toehoorders hebben onze stelling niet aangevochten. Voor ons is Veldeken met zijn berijming in zogenaamd Maaslands reeds in 1164 begonnen.

Of Marie Koenen als neo-romantische schrijfster gelijk heeft, wanneer zij in 1922/23 beweert, dat Veldeken in dezelfde tijd al minneliedereren schreef in verband met zijn gevoelens voor Agnes de Jongere, dochter van graaf Lodewijk van Loon en gravin Agnes van Metz, is een niet bewezen onderstelling. Wanneer ze dan wél gedicht en gezongen zijn, heeft nog geen enkele mediaevist kunnen aantonen.

Tijdens bedoeld congres (23-24 oktober 1970) waarvan 'Verslag en lezingen uitgegeven (zijn) door Gilbert A.R. De Smet' (Antwerpen/Utrecht, 1971, 206 blz.), sprak Prof. Dr. U. Pretzel/Hamburg over de 'Editionen von Veldekens Werken'. 'Zur Kodikologie der Servatius-Fragmenten' voerden het woord R. Peters en W. Margue.

Dr. H. Tervooren/Bonn, belichtte 'Probleme einer Veldeke-Edition im Rahmen von 'Des Minnesangs Frühling'.

Prof. Dr. A. Touber/Amsterdam, ging uit van 'Veldekes Stabat Mater', dat niet door Heinric gedicht is, maar dat de spreker

vergeleek met

‘Het is gûde nouwe mâre
‘dat die vogele openbâre
‘singen dâ men blûmen sît -

Prof. Dr. S. Beyschlag/Erlangen, bracht ‘Ein ‘flamelnder Veldeke’ voor ‘n voetlicht en noemde het ‘ein kleines Gedankenspiel’. In zijn beschouwing stond hij stil bij ‘n deel der minneliedereren, nl MF 57,10, 57,18, 57,26, 57,34 en 58,3. Hij besloot met een bekentenis en wel, dat het geheel zijnerzijds ‘einen Einfall’ was.

De Leuvense hoogleraar Norbert De Paepe vond een aandachtig gehoor i.v.m. ‘Veldekes Lyrik als Gesellschaftskunst’. Hij ging uit van ‘n luisterend middeleeuws auditorium:

Di dâ horen minen sanc,
ich wille dat sî mich's weten danc
stâdelike ende âne wanc (67, 25-27).

Voor De Paepe is ‘Minnesang im wesentlichen - ‘Liebesdichtung vor der Gemeinschaft -’.

In zijn argumentatie blijkt hij de mening van Theodor Frings en Gabriele Schieb, uiteengezet in hun opstel ‘Die Entwicklung eines Lyrikers’ (1948) niet te delen.

Dr. Willy Sanders (naderhand Professor aan de Universiteit te Munster, Westfalen) analyseerde Veldeken's ‘Prolog und Epilog der St. Servatius-Legende’.

Wij zelf hebben trachten het bewijs te leveren dat Veldeken's Servaaslegende ‘moet berijmd zijn vóór Kerstmis 1165’.

Dr. D. Teusink (Zutphen) gaf aan ‘Das Minneprobem in Veldekes Eneit in seinem Verhältnis zu Eilhart von Obergs Tristrant’.

Hierna kreeg Gerhard Cordes gelegenheid op bedoeld referaat in beknopte vorm zijn zienswijze ten beste te geven.

Het onderwerp van D. Rocher/Aix-en-Provence, gaat over ‘Veldeke und das Problem der Ritterlichen Kultur’, terwijl zijn landgenoot Prof. Dr. Michel Huby/Nanterre, ‘Veldekes Bedeutung für die Entwicklung der Bearbeitung der französischen höfischen Romane’ onder de loupe legde.

Verrassen deed prof. Dr. W.P. Gerritsen/Utrecht, met zijn ‘Veldeke en Segher Diengotaf, een analyse van onze onwetendheid’. Helaas werd dit niet in het verslag opgenomen. Met deze

aantekeningen menen wij de lezers 'n stuk voorlichting te hebben gegeven, waaruit ze kunnen afleiden, dat *de figuur van ons aller Veldeken internationaal wordt beschouwd als een dichter van betekenis*. Geen Universiteit gaat achteloos aan hem voorbij. *Men kan gerust zeggen, dat Heinric van Veldeken een vaste plaats heeft verworven in het letterkundig Pantheon*.

't Is prettig te ervaren, dat hij de Noorduijn-editie van onze 25 minneliedereren nauwkeurig heeft gelezen. We kunnen heen bijvallen, wanneer hij vastlegt: 'Hendrik van Veldeke is hailed by both Dutch and German literatures as one of the most influential medieval poets'. Iets verder merkt hij op: Gotfried von Strassburg called Veldeke the poet who 'grafted the first twig in the German language from which blossoms have since come'.

Daar 'n artikel van Nico de Vrede in 'n vergeetboekje dreigde te verzeilen, willen we dit kollegiaal voorkomen door uit 'n kortstondig geleefd hebbend tijdschrift 'Zuidenwind', Maastricht, 2de jg. 1947, 146-149, althans de titel hier op te nemen: 'Hendrik van Veldeke's Minneliedereren'.

We wensen de derde druk 'Good luck' of met een welgemeende groet der mijnwerkers: 'Glück auf!'

Inleiding

A

Raadpleegt men de publikaties van oudheidkundigen e.a., dan blijkt zonneklaar dat de streken west en oost van de Maas vruchtbaar zijn in agrarische zin, maar tevens dat er sinds de vroege middeleeuwen, d.w.z. tijdens Merovingers en Karolingers, van een spiritueel klimaat kan gesproken worden. Men mag zeggen, dat er een rijke voedingsbodem in artistieke zin werd aangetroffen.

Waardoor kon hier de kunst tot groei en bloei geraken?

Allereerst doordat er *kunstenaars* leefden, dachten en werkten, hetzij in hun scheppend ambacht, hetzij anderszins.

Bovendien, en dit hangt met de creatieve geest en handen ten nauwste samen, trokken zij uit de bodem of heuvels materialen die onmisbaar waren voor hun *plastische kunst*.

Waren de stoffen, onontbeerlijk voor hun beeldende kunst, inclusief de architectuur, niet voorhanden, dan brachten of haalden handelslieden, de mercatores, van elders wat de ateliers behoefden.

B

We moeten wachten tot de twaalfde eeuw, eer er een dichter van eigen bodem in zijn moedertaal zal schrijven. Nog altijd tasten we in het duister omtrent de maker van de Aiol-fragmenten¹ en die van de Trierer Floyris².

Met name is bekend de Maaslandse poëet Heinric van Veldeken³.

1 cf. J. Deschamps, De Limburgse Aiolfragmenten - Spiegel der Letteren I (1956), 1-17.

2 cf. De Smet, Der Trierer Floyris und seine französische Quelle. Festschrift für Ludwig Wolff zum 70 Geburtstag. Herausgegeben von Werner Schröder-Neumünster 1962, S. 203-216.

3 cf. Jef Notermans, H.v. Veldeke's letterkundige Nalatenschap (Levende Talen, febr. '58 - ook als overdruk verschenen). In 1965 kwam van de pers 'Henric van Veldeken - Heinrich von Veldeke' door dr. Gabriele Schieb (Stuttgart 1965), 72 pp.

In de serie 'Nachbarn' schreef Willy Sanders, thans hoogleraar aan de Universiteit te Munster, Westfalen: 'Heinric van Veldeken, Porträt eines maaskädischen Dichters des 12. Jahrhunderts', Bonn 1974.

Misschien kunnen we zijn leven begrenzen door de jaartallen 1140 en 1210. Zekerheid kan tot heden niemand bieden.

Van zijn werk is bekend:

- I. de legende van Sint Servaas, 'n vrije, berijmde bewerking van 'n Vita sancti Servatii en van 'n aantal Miracula (1165);
- II. een navertelling van de Anglo-normandische Roman d'Enéas (± 1160), eveneens op rijm,
- III. ruim twee dozijn minneliederen¹.

C

De liederen die van Veldeken zijn overgeleverd, kan men in niotoorspronkelijke taal terugvinden in enige verzamelhandschriften. Beroemd zijn de manuscripten met kostbare miniaturen, o.m. van ridder Rudeger Manesse en zijn zoon, Johannes, in de 14e eeuw custos van de Dom te Zurich. Men houdt beiden voor verzamelaars van liederen uit de twaalfde, dertiende en veertiende eeuw. Na tal van lotgevallen wordt de codex in de Universiteitsbibliotheek te Heidelberg geconserveerd.

Hierin staat een gefantaseerde schildering van H v. Veldeke, geplaatst in een vogel- en bloemrijke omgeving

We gaan hier niet uitspinnen, hoe twee geleerden te Leipzig, prof. dr Theodor Frings en dr. Gabriele Schieb, na lang wikken en wegen tenslotte tot het getal 25 minneliederen² zijn gekomen. Wie daarvan het fijne wil weten, kan terecht bij de wetenschappelijke publikatie:

Heinrich von Veldeke, Die Servatiusbruchstücke und die Lieder.
Gründung einer Veldekekritik Halle (Saale) 1947³

's Jaars daarna publiceerden beiden in het Festschrift P. Kluckhohn und H. Schneider:

Heinrich von Veldeke,
die Entwicklung eines Lyrikers (S. 101-121).

- 1 Zie onze bloemlezing 'Hendrik van Veldeke' Die Minne maket reinen moet Poetisch Erfdeel der Nederlanden Uitg Heidelberg, Hasselt (Belgie) - 1968, 79 blz
- 2 cf Jef Notermans, De Mosaanse Minnezanger Henric van Veldeke Maastricht MCMLVIII - Verlucht door Prof. Hub Levigne Bibliotheek uitgave van de persen v.d. Meester-drukker J. Wim Veltman
- 3 Bijna zestig Veldeken-experts vergaderden in de Universiteit te Gent ter bespreking van problemen rondom Veldeken Zie de bundel Henric van Veldeken Antwerpen, Utrecht, 1971, Verslag en lezingen uitgegeven door Gilbert A R De Smet (205 blz)

Degenen die zich een denkbeeld willen vormen van de manier, waarop de liedjes gezongen zijn, verdiepe zich o.m. in

Singweisen zur Liebeslyrik der deutschen Frühe.
Herausgegeben von Ursula Aarburg.
Düsseldorf 1956.

In de oratie van dr. J.M.A.F. Smits van Waesberghe:

‘De Melodieën van Hendrik van Veldekes Liederen’,

kan de lezer veel wetenswaardigs beluisteren (Amsterdam, 1957).

Tal van studies beschouwen de vrouw en het probleem der Minne, het landschap, de erotiek enz.

We kunnen daarop hier en nu niet ingaan¹.

D

Aan het woord MINNE, zijn afleidingen en samenstellingen, wijdt het ‘Middelnederlandsch Woordenboek’ van wijlen *Dr. E. Verwijs* en *Dr. I. Verdam*, hoogleraar te Leiden, vierde deel ('s-Gravenhage 1899) ruim twintig kolommen (1621-1642).

Het zelfstandig naamwoord MINNE blijkt in hoofdzaak aan vijf betekenissen te beantwoorden, nl.:

1. aandenken, gedachtenis;
2.
 - a. Godsdienstige liefde, liefde tot de evennaaste, christelijke liefde;
 - b. Liefde tot bloedverwanten, vrienden, betrekkingen, vriendschap, genegenheid;
 - c. Liefde tussen twee personen van verschillend geslacht, liefde tussen man en vrouw; verboden liefde, minnarij;
 - d. Liefde, begeerte, zucht, waarvan een abstrakte of een concrete zaak het voorwerp is;
3. het voorwerp van iemands liefde, geliefde, beminde;

1 Ik verwijs naar Hans Furstner, *Studien zur Wesensbestimmung der höfischen Minne* (proefschrift Univ. Groningen). Uitg. J.B. Wolters, Groningen, Djakarta 1956 (235 blz.). Maar ook naar de leerzame inleiding van G.C. de Waard en drs. G.Ch. Dupuis bij Segher Diengotgaf, *Tprieel van Troyen: I De Courtoisie*: a) Vechten en minnen; b) De minnedienst; c) Het ontstaan van de hoofse kunst (Tjeenk Willink/Noorduijn B.V., Culemborg, 1976⁴).

4. goede verstandhouding, vriendschappelijke verhouding, vrede, eendracht;
5. liefde voor hetgeen men doet, ingenomenheid, hartelijkheid.

Dorothea Wiercinski is gepromoveerd op het proefschrift *MINNE, Herkunft und Anwendungsschichten eines Wortes* (VII + 107 Seiten). Böhlau Verlag, Köln - Graz, 1964.

Zij somt acht betekenissen op, te weten amor, caritas, Philia, gratia, in de invocatio paraklytos, een term uit de rechtstaal, geschenk, minnedrank.

Willen wij Veldeken¹ volgen en begrijpen, als hij spreekt over *minne* c.a., dan zal men meestal substitueren: liefde tussen twee personen van verschillend geslacht. Het kan begeerte zijn, ten dele of geheel in erotische zin. Soms is het de hoffelijke dienstvaardigheid en verering zonder op beloning of vergoeding te rekenen. Meermalen is het een verliefd of verrukt zijn, een verlangen naar vereniging met de diepvereerde en vurigbegeerde. Een enkele keer suggereert Minne de teugeloze, onbeheerste wilsgerichtheid op de jonkvrouw die vooral om haar lichamelijke door de ridder (= de dichter?) tot éénwording wordt uitgenodigd.

Dit gebrek aan Mate diskwalificeert de vrouwelijke partner als boersheid, grofheid van de onbeschaamdste soort.

De denkbeeldige of wasechte edelvrouw, lijkt ons wel eens preuts, hypergevoelig op het punt van courtoisie en flirtation. Zij geeft in die situatie de indruk een 'schwärmerische' jongedame te zijn, die geen 'avances' boven de pols permitteert. Wellicht dat het spel der ogen, het wisselen van blikken tot een moeilijk te schatten temperatuur nog net is toegestaan.

Wij die in de twintigste eeuw in een na-oorlogse periode leven, koesteren andere denkbeelden omtrent de omgang tussen de seksen. Toch is het voor de moderne jonge mens leerzaam, geconfronteerd te worden met een klimaat en leefwereld van acht eeuwen geleden, toen dagen, weken, maanden gesleten werden tussen kasteelmuren.

1 cf Jef Notermans, Rondon de Maaslandse dichter en minnezanger Heinric van Veldeken Word vooraf door L.C Michels, Hasselt, HeideLand - Orbis, 1973 (179 blz) - Jozef Droogmans schreef een geïllustreerd artikel over Hendrik van Veldeke in 'Twintig Eeuwen Vlaanderen' HeideLand - Orbis, Hasselt 1976 (biz 11-14)

E

Wanneer we het *metrum* van de verzen nagaan, zien we dat Veldeken van variatie houdt. De vier heffingen domineren, terwijl in de maat toch ook afwisseling optreedt door varierende golving van het vers.

Nemen we het lied XXIV. Hier is de dichter geporteerd koor de *dactylus* Evenzo in XXI.

Luistert men naar XXIII, dan is onmiskenbaar een *trochee*-voorkeur *op te merken*. Hetzelfde beeld toont XII!

Maar ook de *jambe* komt aan z'n trekken. Dat bewijzen sommige regels in XIV. Eveneens in XVIII

Zo ergens, dan geldt voor Veldeken een dichterlijke vrijheid, daar hij in één en het zelfde poëem verstrengeling van het *metrum* toepast.

Vaak constateert de lezer een z.g. Auftakt, een term uit de muziekleer, toegepast op de poëzie. Het is een muzikale opslag of voorslag, waardoor een gewenste versgolving ontstaat. Het is aannemelijk, dat Veldeke dit ritme aan de Provençaalse liederkunst ontleende, maar het zou ook op eigen bodem kunnen ontstaan zijn. De jongste onderzoeken van *Leo Delfos*¹ wijzen in die richting.

In het z.g. Abgesang, d.i. het tweede deel van de strofe wijkt het ritme meermalen af van dat in het Aufgesang, het voorste gedeelte. Hier kan men aannemen, dat het ritmisch spel tussen vereerder en aanbodene een onderscheid in cadans veroorzaakt. Zij is anders geaard, kent een vrouwelijke ontroering, die contrasteert met die van de partner, de aanbieder.

Ook de sentimenten, waarvan de bron in de Natuur, het jaargetij, dient gezocht te worden, drukken een stempel op de golving. We mogen zeggen, dat er een scala van gevoelens tot uitdrukking komt. Er is lichtheid van gemoed, wat iets zwevends te voorschijn roept. Men constateert naast blijheid, opgeruimdheid, vreugde en vrolijkheid, 'n donkerte, iets van bedroefdheid, neerslachtigheid, somberheid, tot de doodsgedachte toe:

een cri de coeur die op wanhoop lijkt.

1 cf Hendrik van Veldeke onder de Brabanders. Wetenschappelijke Tijdingen, Gent, 24e jg. (1964-65) 7, augustus-september 1965, kolom 345-360

De inhoud. Niet zodra schijnt er een lekker lente- of zomerzonnetje, of de minnezanger voelt iets tremoleren van. 't fijne weer en jaargetij, dat zijn bloed doet zinderen.

Takken en twijgen botten uit. Het prille groen van gras en knoppen springt te voorschijn. 't Is immers 'springtime'. Veldbloemen kleuren de weiden en bermen langs de wegen. Gewiekte zangertjes kwetteren, kwinkeleren en tierelieren.

Nu eens treft het seizoen met zijn aantrekkelijkheden het oog dan weer het oor. In beide gevallen het binnenste, het hart.

Kan het verwonderen, dat de sensibele zanger zijn verzen herhaaldelijk aanvangt met een 'Natureingang'?

Contrastwerking roept de dichter graag te hulp, om de gemoedstoestand te schetsen of te schilderen. Hij stelt tegenover elkaar domheid zijnerzijds, wijsheid van haar kant. Bij de edelvrouw heerst standvastigheid, bij de ridder onevenwichtigheid. Haar ziel is vol vreugde, zijn hart is gedompeld in leed. Hij is ziek van zinnen, diep teleurgesteld. Zij toont zich monter en opgeruimd.

Toornig zijn haar bliken en gelaatsexpressie. Rampzaligheid breekt zijn hart, doordat hij zich vergaloppeerd heeft tegenover de Beminde. Bij hem slaan door: overdrijving in woord, teugelloosheid in de daad. Haar sieren jonkvrouwelijke reserve, gepaste terughoudendheid. Hem ontbreekt de *mesura*, de *mate*, die volgens de dichter van de Reinaert, 't'allen spele goet' is, A vs 672.

Een rustig vertellende toon klinkt contra een ongelijkmatige, springerige of syncopische.

Adoratie is geoorloofd, wordt op prijs gesteld door de Vrouwe. Afgewezen wordt wie over de schreef gaat, hetzij door formulering, het zij (wat erger is) door pogingen tot het forceren van lichamelijk contact. Dit uitzinnig begeren leidt tot een resoluut afwijzen niet alleen, maar resulteert tevens in een treurnis aan zijn kant en een fel dreigement van haar, de belaagde en verontwaardigde.

Wie zich in haar oog misdraagt, als 'n dorper, al blijft dit beperkt tot overmoedige, ongepaste zinswendingen, die ligt uit haar gratie. Zo iemand verdient in plaats van het verhoopte loon enkel scherpe hoon.

Schat zij de aanbidders en dienende edelman aanvankelijk

hoog, na zijn misstap is voor haar het *Spel* uit, wellicht voor altijd. Treedt de galante man door zwakheid of zelfoverschatting de orde, de discipline in de verhoudingen met voeten, dan hoeft hij bij de fijngevoelige en licht-geraakte niet meer aan te kloppen. Een dergelijk persoon zou zich eerst moeten bekwamen in beoefening der deugden van de ware ‘chevalier’. Hart en zin (ook in de betekenis van sapientia) zijn onafwijsbare kwaliteiten van 'n heer-in-'t-verkeer, het gezelschappelijke kasteelleven.

Onder *zin* rekent de middeleeuwer van die tijd, in zover hij tot de gecultiveerden behoort, enerzijds ‘Gesinnung’ en ‘Bewusstsein’, anderzijds ‘Fähigkeit zur Ueberlegung’, het echt gezond verstand. Ontbreekt dit, dan staat het met de courtoisie kwalijk. Dan hapert er iets wezenlijks aan de hoofse habitus.

Zonder ratio zal een dienaar van de Minne ontsporen.

Wordt zijn oog bekoord door het voorkomen van de Geliefde, inzonderheid door de gelaatstrekken, lippen, kin, mond en tanden, wangen en haardos, zodanig dat hij in verwarring raakt, dan heet 't oppassen, zijn wil stalen en de sentimenten beteugelen. Hoe makkelijk kunnen desondanks verzoeking en bekoring te machtig blijken!

Is Salomon niet bezweken? En Tristan?

De schoonheid van de edelvrouwe fascineert het oog van de troubadour, van de minstreel, van de minnezanger. En via de ogen ontstaat diep binnenin de liefde.

Zo onderging het Heinrich van Morungen en gelijkerwijs Walter van der Vogelweide.

Voor de lezer van heden lijkt de Dame nog al preuts, daar de relaties tussen de seksen nu heel wat lossier en vrijer van opvatting zijn. In Veldeken's dagen eiste de erecode strenge inachtneming van geschreven en ongeschreven regels. De ‘mode’ toen zag er nou eenmaal anders uit, niet enkel wat kledij betreft, destijds lange sleep, nu hyper-korte mini, maar ook wat aangaat omgangsvormen.

Gold toen niet als thans: jong bij jong, oud bij oud?

Beklaagt Veldeken zich echt of quasi, wanneer hij tegenover elkaar plaatst de onervaren, niet gerijpte jongeling en de levenswijze, grijze, ‘éminence grise’? De eerste schat hij op dezelfde

waarde als 'n onedel metaal tin, de andere daarentegen als gedegen goud.

Lag de voorkeur van vrouwen voor de jeugd van de aanbidders uitsluitend aan hun beperkte gezichtskring? Was het slechts toe te schrijven aan hun ongeduld? Veldeken suggereert dit in XXV onmiskenbaar. Had hij het daarmee aan het rechte eind?¹

1 cf. Nico de Vrede, Hendrik van Veldeke's Minneliedereren, Zuidenwind, 2de jg. 1947 146-149.

De vermaarde bundel van middeleeuwse minneliederen is getiteld: Des Minnesangs Fruehling¹.

Nadat de basis voor deze verzameling door *Karl Lachmann* gelegd was, hebben successievelijk *Moriz Haupt* en *Friedrich Vogt* de edities verbeterd. Zodoende is het werk aan zijn 32ste druk toegekomen. Die is verzorgd door *Carl von Kraus*, 'n uitstekend Veldekekenner. In zijn editie is rekening gehouden met de resultaten van de streektaalonderzoekingen door *dr. Theodor Frings* en *Gabriele Schieb*. Elk gedicht draagt een nummer. Bij Veldeken telt men van 56 tot en met 68. De cijfers staan soms middenin of op een andere plaats van het gedicht. We hebben dat overgenomen ten behoeve van lezers die onze uitgave willen vergelijken met andere edities.

Wat de indeling en rangschikking betreft sluiten wij ons aan bij de kritische editie van voormelde geleerden, Frings en Schieb. Ten gerieve van de lezers hebben wij ons enkele afwijkingen van hun spelling veroorloofd. Daar waar zij gebruik maken van een z.g. accent circonflexe is dit door ons weggelaten, of is b.v. de *î* vervangen door 't dubbele teken: *ii*.

1 S. Hirzel Verlag. Leipzig 1959, XIX + 542 Seiten. De liederen van de 21 zangers beslaan 309 blz. Veldeken staat op de tiende plaats (64-87). C. von Kraus heeft verschillende suggesties van Frings en Schieb aanvaard en in de jongste drukken v.d.M.Fr. overgenomen.

I**Het is goede nouwe mare**

- Het is goede nouwe mare¹⁺
 dat die vogele openbare² +56,1
 singen da men bloemen siet.³
 tot den tiden in den jare⁴⁻⁵
 5 stonde 't dat men blide ware:⁴⁻⁵
 leider des nu bin ich niet.⁶
 miin dombe herte mich verriet,⁷
 dat ich moet onsachte ende sware⁸⁻⁹
 dougen leit dat mich geschiet.⁸⁻⁹
- 10 Die sconeste ende die beste vrouwe¹⁰⁺ +56,10
 tuschen Roden ende der Souwen¹¹
 gaf mich blitscap hie bevoren.¹²
 dat is mich komen al te rouwen¹³
 dore dompheit, niewet van ontrouwen,¹⁴
 15 dat ich here hulde hebbe verloren¹⁵
 die ich ter bester hadde erkoren¹⁶
 ofte in der werelt ieman scouwe.¹⁷

- 1 Het zijn prettige, nieuwe tekenen
- 2 Voor iedereen hoorbaar
- 3 Tierelieren (fluiten), waar de bloemen bloeien
- 4-5 Bij deze lente-atmosfeer zou het bijzonder harmonisch zijn heel opgeruimd te wezen
- 4-5 Bij deze lente-atmosfeer zou het bijzonder harmonisch zijn heel opgeruimd te wezen
- 6 Helaas is dat met mij niet liet geval
- 7 Door mijn geestesverwarring (onhoofse hartstocht) verviel ik tot zinneloosheid (liet me tot domme dingen verleiden contra de hoffelijke manieren)
- 8-9 Dientengevolge moet ik het lelijk bezuren en verdrietelijkheden ondergaan
- 8-9 Dientengevolge moet ik het lelijk bezuren en verdrietelijkheden ondergaan
- 10 De aantrekkelijkste en uitmuntendste edelvrouw
- 11 Rode (een plaatsje in Vlaams Limburg?)
De Sou (een zijriviertje van de zuidfranse Aude?)
Vrij vertaald: in West-Europa
Of de Rhône en de Saône?
- 12 Schonk mij weleer vreugde
- 13 Die gelukstoestand is in mij totaal veranderd
- 14 Oorzaak: onbeheerstheid; niet door ontrouw (heb ik het verkorven)
- 15 Haar genade, genegenheid
- 16 Als het hoogst bereikbare
- 17 Of waar ter wereld iemand kan aanschouwen

	noch dan vorchte ich heren toren. ¹⁸	
	Al te hoge gérende minne ¹⁹	
20	brachte mich al uut den sinne. ²⁰⁺	
	doe ich here ougen ende mont ²¹	+56,20
	sach so wale staen ende here kinne, ²²	
	doe wart mich dat herte binnen ²³	
	van so soeter dompheit wont, ²⁴	
25	dat mich wiisheit ware onkont. ²⁵⁺	
	des bin ich wale worden inne ²⁶	+56,25
	bit scaden sint te maneger stont. ²⁷	
	Dat quade wort het si verwaten ²⁸⁺	
	dat ich niene konde laten, ²⁹	+57,1
30	doe mich bedrouch miin dombe waen. ³⁰	
	der ich gérende uter maten, ³¹	
	ich bat here in der caritaten ³²	
	dat sie mich moeste al ombevaen. ³³	
	so vele ne hadde ich niet gedaen ³⁴	
35	dat sie ein wenech uter straten ³⁵	
	dore mich te onrechte wolde staen. ³⁶⁺	+57,9

- 18 Bovendien vreesde ik haar gevoelens van toorn
19 Uitzinnig liefdeverlangen
20 Voerde mij buiten mijzelf
21 Toen ik haar kin en mond en ogen
22 Zo fijn gevormd (heel haar fijn besneden gelaat)
23 Heel die schoonheid bracht mij in verwarring
24 Mijn hart werd het slachtoffer van mijn redeloosheid
25 Mijn verstandelijke vermogens werden uitgeschakeld
26 Dat heb ik maar al te goed beseft
27 Tot mijn scha en schande is me dat sindsdien bij herhaling duidelijk geworden
28 Ik vervloek de vermetele, onvertogen taal die ik niet voor me kon houden
29 Ik vervloek de vermetele, onvertogen taal die ik niet voor me kon houden
30 Tijdens de situatie, waarin ik door mijn eigen kortzichtigheid geraakt was
31 Buiten alle verhoudingen begeerde ik haar
32 Ik smeekte haar op grond van de liefde
33 Om mij door een algehele omhelzing (gelukkig te maken)
34 Ondanks al mijn aanhouden slaagde ik er niet in haar ook maar een handbreed te doen afwijken van het pad der zeden, waartoe ik haar onrechtmatig wilde bewegen
35 Ondanks al mijn aanhouden slaagde ik er niet in haar ook maar een handbreed te doen afwijken van het pad der zeden, waartoe ik haar onrechtmatig wilde bewegen
36 Ondanks al mijn aanhouden slaagde ik er niet in haar ook maar een handbreed te doen afwijken van het pad der zeden, waartoe ik haar onrechtmatig wilde bewegen

II**‘Ich bin blide, sint die dage
liechten ende werden lanc’**

- ‘Ich bin blide, sint die dage¹⁺
liechten ende werden lanc’,² +57,10
sprac ein vrouwe al sonder clage³
vrilike ende ane al gedwanc.⁴
- 5 ‘des segge ich minen gelucke danc⁵
dat ich ein sulic herte drage⁶⁺ +57,15
dat ich dore negeinen bosen cranc⁷
ane miner blitscap niene verzage.⁸
- 10 Mich hadde wilen te einen stonden⁹
wale gedienet ouch ein man,¹⁰
so dat ich heme vele goedes onde;¹¹
des ich heme nu niewet an,¹²
sint dat hé den moet gewan¹³
dat er eischen mich begonde¹⁴
- 15 dat ich heme bat entseggen kan¹⁵
dan hé’t ane mich gewerven konde.¹⁶⁺ +57,25

- 1 Ik voel me erg prettig, sedert de dagen
- 2 Lengen en het langer licht blijft
- 3 Absoluut zonder klacht
- 4 Recht- en ronduit, zonder enige pressie
- 5 Derhalve betuig ik mijn erkentelijkheid voor het lot
- 6 Dat ik mij in zo'n voortreffelijke gemoedstoestand bevind
- 7 Dat geen verlangen van een minderwaardig gehalte
- 8 Mij er toe kan nopen mijn opgeruimdheid prijs te geven
- 9 Lang geleden heb ik van een man een poos
- 10 Voorkomende dienstvaardigheid ondervonden
- 11 Zodat ik hem veel goeds gunde
- 12 Momenteel ben ik van een absoluut tegengesteld gevoelen
- 13 Sinds de dag, waarop hij overmoedig werd
- 14 En begon aan te dringen op inwilliging van verlangens
- 15 Die ik hem beter kan weigeren
- 16 Dan dat ik daarin zou toestemmen

- Het quam van dombes herten rade,¹⁷
 het is te dompheit ouch ergaen.¹⁸
 ich warnde heme es al te spade¹⁹
 20 dat er hedde ane mich mesdaen.²⁰
 wie mochte ich dat in goede verstaen²¹⁺
 dat hé mich dorperlike bade²² +57,30
 dat ich heme moeste al ombevaen?²³
 het sal heme noch ergaen te quade.²⁴
- 25 Ich waende dat er hovesch ware:²⁵
 des was ich heme van herten holt.²⁶⁺
 dat segge ich uuch al openbare:²⁷ +57,35
 des is er van mich ane scolt.²⁸
 des drage ich mich ein goet gedolt²⁹
 30 mich is siin scade vele onmare.³⁰
 hé iisch mich al te riken solt:³¹⁺
 des ich vele wale van heme entbare.³² +58,1

- 17 Dat afkeurenswaardig verlangen vond zijn ontstaan diep in zijn binnenste
 18 Dat is hem zeer kwalijk vergaan
 19 Al te laat heb ik mijn waarschuwing uitgesproken
 20 Dat hij zich in mij volkomen misrekend had
 21 Hoe kan ik daar een aannemelijke uitleg aan geven
 22 Dat hij op onbeschaamde wijze er bij mij op aandrong
 23 Dat ik hem moest toebehoren?
 24 Dat zal hem nog lelijk opbreken
 25 Ik ging er van uit, dat hij hoffelijke manieren kende
 26 Daarvandaan dat ik diepe genegenheid voor hem koesterde
 27 Dat beken ik U zonder omwegen, ronduit (coram publico)
 28 Ik heb daartoe geen aanleiding gegeven
 29 Wat mij betreft, kan hij geen enkele aanspraak maken (mijn sympathie heeft hij verspeeld)
 30 Ik kan het me niet zo erg aantrekken, dat hij eronder gebukt gaat
 31 Zijn eis om beloning ging de perken te buiten
 32 Daardoor ontgaat mij van zijn kant heel wat

- Hé iisch mich al te lose minne,³³
 die ne vant er ane mich niet.³⁴
- 35 dat quam van sinen cranken sinne³⁵⁺
 want et heme siin dompheit riet.³⁶ +58,5
 wat of heme scade daer ave geschiet?³⁷
 des brenge ich heme vele wale in inne,³⁸
 dat hé siin spil te onrechte ersiet³⁹
- 40 dé't breket ere hé 't gewinne'.⁴⁰⁺ +58,10

- 33 Hij vergde mij nerzijds al te bedrieglijke liefde
 34 Die was echter in mij niet te vinden
 35 Deze dwaling ontsproot aan zijn zieke geest
 36 Zijn verblindheid gaf hem dat in
 37 (Op honende toon vraagt hij zich af:) Wat veroorzaakt hem dit alles voor scha en schande?
 38 Ik moet het hem inscherpen, zodat het diep tot hem doordringt
 39 Dat hij zijn spel ten onrechte speelt en gewaarwordt
 40 Die het ontijdig afbreekt, eer de winst is binnengehaald

III**We mich scade ane miner vrouwen**

- Wé mich scade ane miner vrouwen,¹⁺
deme wunsche ich des dorres rises² +58,11
da die dive ane nemen ende.³
wé miin scone ane here mit trouwen,⁴
5 deme wunsche ich des paradises⁵
ende valde heme mine hende.⁶
vrage ieman wé sie si,⁷
dé kenne sie da bi:⁸
het is die wale gedane.⁹
- 10 Genade, vrouwe, mich.¹⁰⁺ +58,20
der sonnen an ich dich,¹¹
so schine mich der mane.¹²
Wie miin noot gevoeger ware,¹³
so gewonne ich lief na leide¹⁴
15 ende blitscap manechfalde,¹⁵⁺ +58,25
want ich weit vele lieve mare:¹⁶

- 1 Wie mij zwart maakt bij mijn Vereerde
- 2 Die gun ik een dorre tak
- 3 Waaraan dieven worden opgeknoopt en sterven
- 4 Wie daarentegen haar respectvol behandelt
- 5 Die wens ik toe een paradijselijk verblijf (in het hiernamaals)
- 6 Hem breng ik hulde (als een leenman zijn leenheer)
- 7 Informeert iemand naar haar naam
- 8 Die geef ik dit herkenningsteken:
- 9 Zij is de fijn- en fraai-gevormde
- 10 Wees mij goedgunstig gezind, Vrouwe
- 11 Ik gun U het zonlicht
- 12 Zelf ben ik tevreden met de maneschijn (afhankelijk van de zon). Vgl. lied XVIII
- 13 Als mijn bekommernis op een of andere wijze kon verlicht worden
- 14 Dan zou de liefde na het leed mijn deel worden
- 15 En veelsoortige vreugde mij vervullen
- 16 Immers heerlijk is het nieuwe jaargetij

bloemen springen ane der heiden,¹⁷
 vogele singen in den walde.¹⁸
 da wilen lach der sné¹⁹
 20 da steit nu groene clé,²⁰⁺
 bedouwet ane den morgen.²¹ +58,30
 wé wele dé vrouwe sich.²²
 nieman ne node's mich.²³
 ich bin onledech sorgen.²⁴

17 Op het veld ontluiken bloemen

18 Vogels kwelen in het bos

19 Waar een tijd geleden een sneeuwtapijt lag

20 Daar staat thans groene klaver

21 Waaraan 's ochtends dauwdruppels parelen

22 Wie er lust toe voelt, weze blij van hart

23 Niemand nodigt mij uit (ten dans?)

24 Ik verkeer in een toestand van pijnlijke onzekerheid (J. Verdam Mnl. Wdb VII, 1587-1590.)

IV

Tristant moeste ane sinen danc

TRISTANT moeste ane sinen danc ¹⁺	
stade siin der koninginnen, ²	+58,35
want poisoen heme daer toe dwanc ³⁺	
mere dan die cracht der minnen. ⁴	+59,1
5 des sal mich die goede danc ⁵	
weten dat ich niene gedranc ⁶	
sulic piment, ende ich sie minne ⁷⁺	
bat dan hé, ende mach dat siin. ⁸	+59,5
wale gedane, valsches ane, ⁹	
10 laet mich wesen diin ¹⁰	
ende wis doe miin. ¹¹	

- 1 Doorgaans is sprake van Tristan en Isolde (of Iseut).
Tristant moest tegen zijn zin, zijns ondanks
- 2 Bestendig trouw
- 3 Een liefdesdrank die hem betoverd had, dwong hem
- 4 In sterkere mate dan de kracht van de liefde
- 5 In dit opzicht zal de Liefdevolle mij erkentelijk zijn
- 6 Dat ik volsterk geen gekruide wijn dronk, maar haar beminde
- 7 Dat ik volsterk geen gekruide wijn dronk, maar haar beminde
- 8 Op inniger wijze dan Tristant, bijaldien dat mogelijk is
- 9 Schoon gevormde, waarin niets gemeens schuilt
- 10 Laat mij U toebehoren
- 11 En gelieve zelf de mijne te zijn

V

In den tiden van den jare

In den tiden van den jare ¹⁺	
dat die dage werden lanc ²	+59,23
ende dat weder weder clare, ³⁺	
so ernouwen openbare ⁴	+59,25
5 merelare heren sanc, ⁵	
die ons brengen lieve mare, ⁶	
Gode mach her's weten danc ⁷	
dé hevet rechte minne ⁸	
sonder rouwe ende ane wanc. ⁹	
10 Ich bin blide dore here ere ¹⁰⁺	
die mich hevet dat gedaen ¹¹	+59,32
dat ich van den rouwen kere, ¹²	
dé mich wilen irde sere. ¹³	
dat is mich nu also ergaen: ¹⁴	
15 ich bin rike ende grote here, ¹⁵	
sint ich moeste al ombevaen ¹⁶⁺	
die mich gaf rechte minne ¹⁷	+60,1
sonder wiic ende ane waen. ¹⁸	

- 1 In het seizoen, dat lente heet
- 2 Waarin de zon vroeger opkomt en later ondergaat
- 3 Nu de sombere wolken verdwijnen om plaats te maken voor een azuren hemel
- 4 Hernieuwen alom hoorbaar
- 5 De merels hun gezang (gefluit, gekweel)
- 6 Die ons fijne nieuwstijdingen brengen
- 7 Hij mag God wel dankbaar zijn
- 8 Hij die oprechte liefde koestert
- 9 Zonder droefheid en zonder weifeling
- 10 Ik ben blij, wat haar tot eer strekt
- 11 Die mij dit veroorzaakt heeft
- 12 Dat ik uit mijn toestand van rouw ben geraakt
- 13 Waardoor ik weleer in toorn leefde
- 14 Thans is het geheel veranderd
- 15 Ik voel me rijk en een grandseigneur
- 16 Sedert ik mij aan een omhelzing van haar mocht overgeven
- 17 Die mij pure liefde schonk
- 18 Zonder toevluchtsoord en zonder twijfel

	Die mich drombe willen niden ¹⁹⁺	
20	dat mich lieves iet geschiet, ²⁰	+60,4
	dat mach ich vele sachte liden ²¹	
	noch mine blitscap niewet miden, ²²	
	ende ne wille drombe niet ²³	
	na gevolgen den onbliden. ²⁴	
25	sint dat sie mich gerne siet ²⁵⁺	
	die mich dore rechte minne ²⁶	+60,10
	lange pine dougen liet. ²⁷	

- 19 Wie mij deswege willen benijden en haten
 20 Dat me iets heerlijk is ten deel is gevallen
 21 Dat kan ik best verdragen
 22 En kan mijn blijdschap ook niet verdonkeren
 23 Om die reden wil ik niet
 24 In het voetspoor van de troosteloze treden
 25 Aangezien zij mij haar genegenheid schenkt
 26 Zij die mij door waarachtige liefde
 27 Lange tijd leed veroorzaakte

VI

De blitscap sonder rouwe entfeit

	‘Dé blitscap sonder rouwe entfeit ¹⁺	
	bit eren, hé is rike. ²	+60,13
	dat herte da der rouwe in steit, ³⁺	
	dat levet jamerlike. ⁴	+60,15
5	hé is edele ende vroet. ⁵	
	wé bit eren kan geméren ⁶⁺	
	sine blitscap, dat is goet. ⁷	+60,18.19
	Die scone die mich singen doet, ⁸	
	sie sal mich spreken leren ⁹	
10	daer ave dat ich minen moet ¹⁰	
	niet wale ne kan gekeren, ¹¹	
	sie is edele ende vroet. ¹²⁺	
	wé bit eren kan geméren ¹³	+60,25
	here blitscap, dat is goet. ¹⁴	

- 1 Wie van liefde doorstraald wordt zonder verdriet
- 2 En dit zonder aan zijn waardigheid iets te kort te doen, zo iemand is rijk
- 3 Een hart dat door droefheid overschaduwd is
- 4 Verkeert in deerniswekkende toestand
- 5 Diegene is wijs en edel (stijgt in zedelijke en verstandelijke waarde)
- 6 Die op de juiste wijze kan vermeerderen
- 7 Zijn blijdschap. Dat is de ware zede en zedelijkheid
- 8 De schone Vrouwe die mij tot zingen noopt (de melodie)
- 9 Zij zal mij leren spreken (de inhoud van het gesprokene)
- 10 Daarover nl. dat ik mijn binnenste
- 11 Bezwaarlijk kan veranderen
- 12 Zij is van hoog zedelijk gehalte en verstandelijk begaafd
- 13 Wie iets kan toevoegen aan haar vreugde, verricht iets van uitzonderlijke waarde
- 14 Wie iets kan toevoegen aan haar vreugde, verricht iets van uitzonderlijke waarde

VII

We wale gedienen ende erbeiden mach

	Wé wale gedienen ende erbeiden mach, ¹⁺ deme ergeit et wale te spoede. ² daer ane gedachte ich manegen dach. ³ Got weit, sint ich sie aller erest gesach, ⁴⁺	+67,33
5	ich diende here bit suliken moede ⁵ dat ich twivels niene geplach. ⁶ lonet mich's die goede, ⁷ wir twé bedriegen onse hoede. ⁸⁺	+68,1
		+68,5
10	Ware ich onblide sint 't mich also steit, ⁹ dat ware onrecht ende wonder, ¹⁰ want al miin leit te lieve ergeit. ¹¹ die minne is die miin herte al ombeveit. ¹² da ne is negeine dompheit onder, ¹³⁺ mare blitscap die den rouwe sleit. ¹⁴	+68,10
15	des bin ich di gesonder: ¹⁵ rouwe is mich ie lanc onkonder. ¹⁶	

- 1 Wie de kunst verstaat van dienen en toegewijde arbeid
- 2 Hem lacht een gelukkige uitkomst tegen
- 3 Daar heb ik heel vaak over nagedacht
- 4 God is mijn getuige dat ik haar met hart en ziel was toegedaan vanaf het ogenblik, dat ik haar voor het eerst ontmoette
- 5 God is mijn getuige dat ik haar met hart en ziel was toegedaan vanaf het ogenblik, dat ik haar voor het eerst ontmoette
- 6 Nooit verkeerde ik in twijfel
- 7 Indien de Beminde mijn diensten honoreert
- 8 Zullen wij samen de bewaking om de tuin leiden
- 9 Als ik teneergeslagen ware nu ik er zo fijn voorsta
- 10 Zou dat ongelooflijk en zonderling zijn
- 11 Immers al mijn leed is omgetoverd in liefdevolle vreugde
- 12 Heel mijn binnenste is in beslag genomen door de liefde
- 13 Daar schuilt geen onverstand tussen
- 14 Slechts blijdschap domineert, waarvoor verdriet het veld ruimt
- 15 Dientengevolge blaak ik van vreugde om U
- 16 Hoe langer hoe meer zijn kommer en droefheid onbekend aan mij

VIII

So we der minnen is so vroet

	So wé der minnen is so vroet ¹⁺	
	dat hé der minnen dienen kan, ²	+61,33
	ende hé dore minne pine doet, ³	
	dé is ein vele minnesalech man. ⁴	
5	van minnen komet allet goet, ⁵	
	die minne maket reinen moet, ⁶	
	wat solde ich ane minne dan? ⁷	
	Die scone minne ich ane wanc, ⁸⁺	
	ich weit wale here minne is claer. ⁹	+62,4
10	of mine minne let velsche ein cranc, ¹⁰	
	so ne wirt ouch nimmer minne waer. ¹¹	
	ich segge here miner minnen danc, ¹²	
	bi here minnen steit miin sanc. ¹³	
	hé is domp deme minne dunket swaer. ¹⁴⁺	+62,10

- 1 Wie ten aanzien van de Minne zijn verstand gebruikt
- 2 Zodanig dat hij zich in dienst van de liefde kan stellen
- 3 En hij omwille van de Minne zijn krachten inzet
- 4 Dat is een minnaar die men in hoge mate gelukkig mag prijzen
- 5 Uit liefde vloeit alle goeds voort
- 6 Minne zuivert hart en zinnen
- 7 Wat zou ik dus zonder liefde beginnen?
- 8 Zonder twijfel heb ik de Schone lief
- 9 Ik weet beslist dat haar liefde puur is
- 10 Als men meent dat mijn Minne door een smet verdonkerd wordt, dan hoeven we over pure liefde niet te praten
- 11 Als men meent dat mijn Minne door een smet verdonkerd wordt, dan hoeven we over pure liefde niet te praten
- 12 Ik betuig mijn dankbaarheid tegenover haar liefde
- 13 Daaruit ontspruiten mijn minnezangen
- 14 Wie liefde aanvoelt als een last, met zo iemand drijf ik de spot

IX**Got sende here te moede**

Got sende here te moede ¹⁺	
dat sie et meine te goede, ²	+63,20
want ich vele gerne behoede ³	
dat ich here spreke iet leide ⁴	
⁵ ende immer van here gescheide. ⁵	
mich binden vaste die eide, ⁶⁺	
minne ende trouwe beide: ⁷	+63,25
des vorchte ich sie alse dat kint die roede. ⁸	

- 1 God verlichte haar binnenste zo
- 2 Dat zij een en al welwillendheid moge wezen
- 3 Tot iedere prijs wil ik immers voorkomen
- 4 Dat ik woorden tot haar richt die pijnlijk zijn (krenkend)
- 5 Een scheiding teweeg zouden kunnen brengen
- 6 Door dure eden voel ik mij met haar verbonden
- 7 Zowel banden van trouw als van liefde
- 8 Derhalve ben ik voor haar beducht zoals een kind voor de roede. (De lezer ziet de twinkeling in de ogen van de humoristische Veldeken)

X**Sie dede mich, doe sie mich's onde**

Sie dede mich, doe sie mich's onde, ¹⁺ vele te lieve ende ouch te goede, ² dat ich noch te maneger stonden ³ singe also mich's wirt te moede. ⁴	+64,1
5 sint ich sach dat sie die hoede ⁵⁺ also wale bedriegen konde ⁶ alse der hase doet den wint, ⁷ so ne gesorge ich nimmer sint ⁸ ombe mines anen dochterkint. ⁹	+64,5
10 Gerne hedde ich mit here gemeine ¹⁰⁺ dusent marke waer ich wolde ¹¹⁺ ende ein scriin vol edeler steine, ¹²⁺ wale geworcht van roden golde, ¹³⁺ dan ich van here wesen solde ¹⁴	+64,10 +64,11 +64,11a +64,12
15 verre, siec ende arm ende eine. ¹⁵ des sal sie siin vele gewis ¹⁶⁺ ende vele wale gedenken dis ¹⁷⁺ dat dat die waerheit ane mich is. ¹⁸	+64,15 +64,15a

- 1 Toen ik in haar gunst stond, genoot ik
- 2 Zowel van haar goedheid als haar liefde
- 3 Veelvuldig klinkt dit nog door in mijn liederen
- 4 Telkens als mijn gemoed volloopt (mijn hart me zulks ingeeft) of: als ik in de gewenste stemming geraak
- 5 Vanaf het moment dat ik kon vaststellen dat zij de bewaking
- 6 Zand in de ogen strooide
- 7 Gelijkerwijs als de snelle haas de windhond om de tuin leidt
- 8 Zo voel ik geen bekommernis noch vroeg noch laat
- 9 Omwille van de kleindochter van haar grootmoeder. (Een schertsende aanduiding van de geliefde)
- 10 Graag zou ik met haar gemeenschappelijk bezitten
- 11 Duizend markstukken op een zelf gekozen plek
- 12 Alsook een schrijn gevuld met kostbare stenen
- 13 Uitstekend gegoten en versierd in het allerbeste goud
- 14 Dit zou ik verkiezen boven een scheiding van haar
- 15 Eenzaam, verweg, arm en door een minnekwaal gekweld
- 16 Daar kan zij absoluut verzekerd van zijn
- 17 En herhaaldelijk in haar herinnering roepen
- 18 Dat ik hieromtrent volkomen de waarheid spreek

XI**Het hebben die kalde nechte gedaen**

Het hebben die kalde nechte gedaen¹⁺
 dat die louvere ane der linden² +64,26
 winterlike vale staen.³
 der minnen hadde ich goeden waen⁴
 5 ende weit es nu ein lieve ende:⁵
 dat 't mich ten beste sal ergaen⁶
 da ich die minne goede vinde⁷
 ende ich mich here al onderwinde.⁸

- 1 De kille winternachten zijn schuld
- 2 Aan het verflensen en verdorren van het najaars gebladerte van de lindebomen
- 3 Aan het verflensen en verdorren van het najaars gebladerte van de lindebomen
- 4 Wat de liefde betreft, koesterde ik gegronde hoop
- 5 Een fijne afloop, daar ben ik nu wel zeker van (Ende wordt vermoedelijk uitgesproken als inde)
- 6 Alles is naar wens verlopen
- 7 Het bijvoeglijk naamwoord goede is achter het zelfstandig naamwoord geplaatst
- 8 Here kan zowel op Minne als op Vereerde slaan. Zich onderwinden = iets op zich nemen; iets ondernemen

XII**In den tiden dat die rosen**

In den tiden dat die rosen¹⁺
 tounen manech scone blat,²
 so vloeket men den blidelosen³
 die wroegere siin ane maneger stat,⁴
 5 want sie der minnen sun gehat⁵
 ende den minneren gerne nosen.⁶
 van den bosen moete Got ons losen!⁷

+60,29

Men darf den bosen niewet vloeken.⁸
 hen wirt dicke onsachte wé,⁹
 10 want sie warden ende loeken¹⁰
 also dé sprenket in den sné.¹¹
 des siin sie vele die mere gevé.¹²
 doch ne darf es nieman roeken,¹³
 want sie soeken peren op den boeken.

- 1 In het jargetij dat de rozen
- 2 heel veel fijne bloemblaadjes laten ontluiken
- 3 verwenst men de lieden die geen blijdschap kennen
- 4 degenen die veelvuldig verraad plegen tegenover geliefden
- 5 immers zij zijn vervuld van haat tegen de Minne
- 6 het liefst berokkenen zij de minnenden kwaad
- 7 God moge ons verlossen van de boosaards
- 8 vervloeken moet men de boosaardigen niet
- 9 (minderwaardige) verraders ondervinden vaak pijnlijke gevoelens
- 10 zij belooeren en bespieden (vanuit hun schuilhoeken)
- 11 als iemand die strikken spant onder een sneeuwtapijt (om vogels te vangen)
- 12 en volgende: Versta deze regels aldus: Ze doen dit op een verkeerd gekozen tijdstip, daar de kramsvogel (d.i. de z.g. dubbele lijster) dan niet te vangen is
- 13 Maar wat deert ons dat? De gevolgen zijn nihil, net als bij diegenen die menen peren van beukebomen te kunnen plukken! (Deze volkswijsheid beduidt: zo'n tijdverdrijf is zinloos) gevé, of gevee d.w.z. vijandig gezind jegens
 Zie Mnl. Wdb. II, 1790 gevee = samentrekking van gevede (substantief), = haat, vijandschap

XIII**So we den vrouwen settet hoede**

So wé den vrouwen settet hoede, ¹⁺	
dé doet dat ovele dicke steit. ²	+65,21
vele manech man dé dreget die roede ³	
da hé sich selven mede sleit. ⁴	
⁵ so wé ten bosen seden veit, ⁵⁺	
dé geit vele dicke onvro bit irren moede. ⁶	+65,25
des ne pleget niet der wise ende vroede. ⁷	

1 Diegene die vrouwen bespiedt (of daartoe opdracht geeft)

2 die gaat te werk zó dat hem dit duur te staan komt

3 menigeen hanteert de roe

4 wanneer hij zichzelf tuchtigt

5 veit hoort bij het werkwoord vaen = vangen, er in laten lopen. Versta degene die zich onledig houdt met onwaardige praktijken

6 Zo iemand verkeert heel vaak in een afschuwelijke stemming (denk aan onze archaïstische formule: in arren moede verbrijzede hij de prachtige vaas)

Men kan ook vertalen: hij begeeft zich op een dwaalspoor, hij is ten prooi aan een diepe ontstemming

7 Wie wijsheid bezit en z'n verstand gebruikt, zal zich daar niet aan overgeven

XIV**Die tiit die is erclaret wale**

Die tiit die is erclaret wale,¹⁺
 des ne is iedoch die werelt niet,² +65,13
 want sie droeve is ende vale³
 dé te rechte sie besiet.⁴
⁵ die here volgen die ergien⁵
 dat sie bose ie lanc so mere,⁶
 want sie der minnen ave tien
 die here dienden wilen ere.

1 't Weer is schitterend. Helder is het licht

2 Met de wereld is het evenwel niet zo gesteld, integendeel

3 er heerst duisternis, het ziet er droevig uit

4 wie dit nauwlettend gadeslaat

5 zij die dat toegeven, ermee akkoord gaan (rechtsgeldig verklaren)

6 v v tonen door hun houding, dat de samenleving aldoor dieper zinkt Immers diegenen die voorheen de waarachtige Minne dienden, laten haar thans los

XV**Die werelt is der lichtecheide**

Die werelt is der lichtecheide¹⁺
 al te roemelike balt.²
 harde cranc is here geleide,³
 dat der minnen doet gewalt.⁴
⁵ die loosheit die men wilen scalt,⁵
 die is versoenet over al.⁶
 bose seden werden alt,⁷
 dat ons lange weren sal.⁸

+61,1

- 1 De gemeenschap toont een lichtzinnigheid (zedeloosheid)
- 2 is grenzeloos luchthartig
- 3 de samenleving biedt aan de waarachtige Minne slechts een zwakke bescherming
- 4 doet haar geweld aan (verstoot de bestaande rechtsorde)
- 5 de losse zeden die eertijds scherp gegispt werden
- 6 zijn alom aanvaard alsof het zo behoort
- 7 afkeurenswaardige mores krijgen een lange levensduur
- 8 dit wordt een blijvende toestand

XVI**Des ben ich getroost die mere**

Des bin ich getroost die mere ¹⁺	
dat die nidegen mich niden. ²	+61,9
niit ende alle bose lere ³	
moete hen dat herte sniden ⁴	
⁵ dat sie sterven des di ere. ⁵	
ich wille leven bit den bliden, ⁶	
die here tiit in bliden liden. ⁷⁺	
ich ne wille dore here niden ⁸	+61,15
mine blitscap niewet miden. ⁹	

- 1 Ik heb mij er bij neergelegd
- 2 dat de afgunstigen mij benijden
- 3 nijd en alle boosaardigheid
- 4 moge deze lieden in 't hart treffen (verwonden, met kommer vervullen)
- 5 zodanig dat zij er het leven bij inschieten
- 6 ik wil daarentegen opgeruimd leven
- 7 met allen die de blijdschap boven alles stellen
- 8 door hun afgunst verkies ik niet
- 9 mijn vreugde op te geven

XVII**Doe men der rechter minnen plach**

- Doe men der rechter minnen plach,¹⁺
doe plach men ouch der eren.² +61,18
nu mag men beide nacht ende dach³
die bose seden leren.⁴
- 5 wé dit nu siet ende dat doe sach,⁵
owé! wat dé nu clagen mach!⁶
ondoget wele sich meren,⁷
doget sich verkeren.⁸
- Die man siin nu niewet vroet⁹⁺
10 dat sie die vrouwen schelden.¹⁰ +61,25
ouch siin sie daer integen goet¹¹
dat sie't hen wale gelden.¹²
so wé dat schildet, dé misdoet¹³
da hé sich bi genéren moet.¹⁴⁺
- 15 die proeven selve melden,¹⁵ +61,30
die gedien selden.¹⁶

- 1 Toen men gewoon was zich aan de pure Minne te wijden
- 2 toen gold de vaste regel zich aan de eer te hechten
- 3 thans kan men aldoor
- 4 ontaarde zeden leren
- 5 wie beide facetten beschouwt
- 6 ach! hoe mag zo iemand thans een klaaglied aanheffen
- 7 zedenverval wil zich persé uitbreiden
- 8 deugdbeoefening is zoek (ontspoord)
- 9 niets is er over van mannelijke vriendschap
- 10 de mannen beschimpen de vrouwen
- 11 daarentegen zien wij de voortreffelijkheid van de vrouwen (zij staan boven de laster van de mannen)
- 12 hij die zich aan beschimping schuldig maakt
- 13 berokkent schade aan datgene, waar zijn existentie van afhangt
- 14 er zijn ruimschoots bewijzen aan te voeren, dat een waardige zelfverdediging van de vrouwen, hun zelfrespect voor de man een levenssteun betekent. De vrouw is voor hem een levensbron. Gedijen zonder haar is uitgesloten. Haar besmeuren staat gelijk met eigen nest bevuilen
- 15 er zijn ruimschoots bewijzen aan te voeren, dat een waardige zelfverdediging van de vrouwen, hun zelfrespect voor de man een levenssteun betekent. De vrouw is voor hem een levensbron. Gedijen zonder haar is uitgesloten. Haar besmeuren staat gelijk met eigen nest bevuilen
- 16 er zijn ruimschoots bewijzen aan te voeren, dat een waardige zelfverdediging van de vrouwen, hun zelfrespect voor de man een levenssteun betekent. De vrouw is voor hem een levensbron. Gedijen zonder haar is uitgesloten. Haar besmeuren staat gelijk met eigen nest bevuilen

XVIII**Die noch niene siin verwonnen**

	Die noch niene siin verwonnen ¹⁺	
	van minnen also ich nu bin, ²	+64,34
	die ne mogen noch ne konnen ³	
5	niet wale gemerken minen sin. ⁴⁺	
	ich hebbe minne al da begonnen ⁵	+65,1
	da mine minne schinet min ⁶	
	dan der mane bi der sonnen. ⁷	
	Die minne bidde ich ende mane, ⁸⁺	
	die mich hevet verwonnen al, ⁹	+66,9
10	dat sie die scone daer toe spane ¹⁰	
	dat sie mere miin geval. ¹¹	
	want geschiet mich alse den swanen ¹²	
	dé singet alser sterven sal, ¹³	
	sie verluset te vele daer ane. ¹⁴⁺	
		+66,15

- 1 Zij die nog nooit overwonnen
zijn door de Liefde, zoals nu met mij het geval is
- 2 Zij die nog nooit overwonnen
zijn door de Liefde, zoals nu met mij het geval is
- 3 die zijn niet in staat noch bij machte
- 4 mijn gemoedstoestand te onder-kennen
- 5 mijn liefde heeft een aanvang genomen
- 6 mijn Minne legt het af
- 7 als ik ze vergelijk bij de bron van het licht, nl. de zon, waaraan de maan haar glans ontleent
vgl. lied III
- 8 ik smee en bezweer mijn liefde
- 9 die totaal over mij heeft gezegevierd
- 10 dat ze de Geliefde ertoe verleide (brenge)
- 11 mijn geluk te vermeederen
- 12 immers indien het mij vergaat als de zwaan
- 13 die een afscheidslied zingt alvorens te sterven
- 14 dan betekent dat voor de Minne een al te ernstig verlies (wie zou de Liefde met liederen zo
bezingen als hij het gedaan heeft)

XIX**Die minne die dwanc Salomone**

Die minne die dwanc Salomone, ¹⁺	
dé was der aller wiiste man ²	+66,16
dé ie gedroech koninges crone. ³	
wie mochte ich mich erweren dan ⁴	
⁵ sie ne dwonge ouch mich geweldechlike ⁵⁺	
sint dat sie suliken man verwan ⁶	+66,20
dé was so wise ende ouch so rike? ⁷	
den solt hebbe ich van here te lone. ⁸	

- 1 De liefde had koning Salomon volkomen in haar macht
- 2 nochtans was hij de man met een fabelachtige wijsheid
- 3 de wijste man die een koningskroon droeg
- 4 hoe zou ik (gewone sterveling) mij dan te weer stellen
- 5 ook mij overmeesterde zij volledig
- 6 nadat ze weleer een man van zodanige importantie overwonnen had
- 7 een vorst met onmetelijke rijkdom en onvoorstelbare wijsheid
- 8 haar liefdesloon ben ik deelachtig

XX**Die da horen minen sanc**

Die da horen minen sanc, ¹⁺	
ich wille dat sie mich's weten danc ²	+67,25
stadelike ende ane wanc. ³	
die ie geminden ofte noch minnen, ⁴	
⁵ die siin blide in manegen sinnen. ⁵	
des die dombe niene beginnen, ⁶⁺	
want sie die minne niene dwanc ⁷	+67,30
noch here herte ne rachte binnen. ⁸	

- 1 Zij die luisteren naar mijn liederen
- 2 van hundertwege verwacht ik erkentelijkheid
- 3 onverpoosd en zonder aarzeling
- 4 degenen die ooit liefhadden of alsnog beminnen
- 5 die verkeren in een toestand van blijdschap in ieder opzicht
- 6 wie door domheid verblind zijn hebben daar geen weet van
- 7 zij hebben nooit het juk van de Liefde gekend
- 8 nimmer werd hun hart diep getroffen (door een minnestraal)

XXI**In den aprillen**

- In den aprillen¹⁺
 so die bloemen springen,² +62,25
 so louven die linden³
 ende groenen die boeken,⁴
 5 so heven bit willen⁵
 die vogele here singen,⁶
 sint sie minne vinden⁷
 al da sie se soeken⁸
 ane heren genoot,⁹
 10 want here blitscap is groot¹⁰
 der mich niene verdroot,¹¹
 want sie swegen al den winter stille.¹²
- Doe sie ane den risen¹³
 die bloemen gesagen¹⁴
 15 bi den bladen springen¹⁵
 doe waren sie rike¹⁶
 here manechfalter wisen¹⁷⁺
 der sie wilen plagen.¹⁸ +63,2
 sie hoeven here singen¹⁹

- 1 In de lentemaand
- 2 als de bloesems ontluiken
- 3 krijgen de lindebomen loof
- 4 de beuken beginnen uit te lopen (groen te worden)
- 5 de vogels heffen uit vrije aandrang hun gekweel aan
- 6 de vogels heffen uit vrije aandrang hun gekweel aan
- 7 vanaf het ogenblik dat ze liefde vinden
- 8 daar waar ze die zoeken
- 9 bij hun soortgenoten
- 10 want hun vreugde is uitbundig
- 11 die ik lang heb moeten derven
- 12 tijdens de wintermaanden was elk geluid verstomd
- 13 vanaf het moment dat ze aan de bloeiende ooftbomen de blaadjes zagen uitbotten
- 14 vanaf het moment dat ze aan de bloeiende ooftbomen de blaadjes zagen uitbotten
- 15 vanaf het moment dat ze aan de bloeiende ooftbomen de blaadjes zagen uitbotten
- 16 voelden zij zich blij gestemd
- 17 in velerlei opzicht
- 18 zoals ze eertijds gewoon waren
- 19 hun liedjes hieven ze aan

- 20 lude ende vrolike,²⁰
 nedere ende ho.²¹
 miin moet steit ouch also²²
 dat ich wille wesen vro.²³
 recht is dat ich miin gelucke prise.²⁴
- 25 Mochte ich erwerven²⁵
 miner vrouwen hulde!²⁶
 konde ich die gesoeken²⁷
 also here wale getame!²⁸
 ich sal noch verderven²⁹
- 30 al dore mine sculde,³⁰
 sie ne wolde geroeken³¹⁺
 dat sie van mich name³²
 boete ane doot³³
 op genade ende dore noot,³⁴
- 35 want et Got niene geboot³⁵
 dat negein man gerne solde sterven.³⁶

+63,15

- 20 hoog en laag, heel vrolijk
 21 hoog en laag, heel vrolijk
 22 mijn gemoed is net zo gedisponeerd
 23 ook ik wil blijgestemd zijn
 24 't is rechtmatig dat ik mijn geluk prijs
 25 kon ik toch maar de gunst van mijn Vereerde verwerven
 26 kon ik toch maar de gunst van mijn Vereerde verwerven
 27 was ik maar in staat er naar te dingen
 28 zoals 't betamelijk zou zijn in haar oog (overeenkomstig haar wil en opvatting)
 29 ik zal beslist ten onder gaan
 30 door eigen schuldbesef (t.o.v. haar)
 31 indien zij zich niet zou willen verwaardigen
 32 mijnerzijds te aanvaarden
 33 een lichtere straf dan de terdoodveroordeling
 34 door de genade die ik mag verhoppen en noodgedwongen
 35 immers, nooit heeft God geordonneerd dat enig man met plezier naar de dood zou verlangen
 36 immers, nooit heeft God geordonneerd dat enig man met plezier naar de dood zou verlangen

XXII**Het doen die vogele wale schiin**

Het doen die vogele wale schiin¹⁺
 dat sie die boume sien gebloet.² +64,17
 here sanc dé maket mich den moet so goet³
 dat ich bin vro noch trurech niene kan siin.⁴
 5 Got ere sie die mich dat doet⁵
 also verre al over Riin,⁶
 dat mich die sorgen siin geboet⁷
 al da miin lief sich verellenden moet.⁸

- 1 Onmisbaar tonen de vogels
- 2 dat ze de bomen in bloei zien staan
- 3 hun gekweel werkt zo innig op mijn gemoed
- 4 dat ik blijgestemd moet zijn en derhalve voor treurigheid geenszins plaats is.
- 5 Moge God eer betonen aan haar die mijn binnenste zo vreugdevol stemt
- 6 de vereerde, eindeloos ver aan gene zijde van de Rijn ('ma princesse absente')
- 7 niet langer ga ik gebukt onder zorgen
- 8 terwijl mijn Geliefde ginds in ballingschap leeft

XXIII**Scone wort bit soeten sange**

	Scone wort bit soeten sange ¹⁺	
	troosten dicke swaren moet. ²	+66,24
	die mach men gerne halden lange, ³	
	want sie siin ons altoos goet. ⁴	
5	ich singe bit vele droeven moede ⁵	
	dore die scone ende die goede. ⁶	
	op heren troost ich wilen sanc: ⁷⁺	
	sie hevet mich mistroost, des is te lanc. ⁸	+66,30
	Here stonde bat dat sie mich trooste ⁹	
10	dan ich dore sie gelage doot, ¹⁰	
	want sie mich wilen ere erloooste ¹¹	
	uut maneger angestliker noot. ¹²⁺	
	alse sie't geboetet, ich bin here dode, ¹³⁺	+66,35
	mare iedoch so sterve ich node. ¹⁴	+67,1
15	hebbe ich ane here noch goeden troost, ¹⁵	
	ich sal van allen sorgen siin erloost. ¹⁶	

- 1 Welgekozen woorden, gepaard met een zoete melodie
- 2 schenken vaak troost aan een bezwaard gemoed
- 3 die kan men graag lange tijd in de gedachte bewaren
- 4 want wij vinden er baat bij
- 5 ik zing heel erg terneergeslagen
- 6 door de houding van de Schone die zo goedhartig is
- 7 weleer zong ik in de hoop op haar troost
- 8 evenwel ik kreeg het tegendeel van troost (ze deed me vertwijfelen), over mijn streven uitweiden zou mij te ver voeren
- 9 verre ware te verkiezen door haar getroost te worden
- 10 dan dat ik door haar wangunst het leven zou verliezen
- 11 indertijd heeft ze mij krachtadig hulp verleend
- 12 onder allermoeilijkste omstandigheden
- 13 zou zij 't bevelen, zo ben ik a.h.w. haar levenloos bezit
- 14 sterven is evenwel het laatste dat ik verlang
- 15 indien ik haar helende, helpende hulde verwerf, waardoor vertroosting mij te beurt valt
Zo zal ik opgelucht zijn en alle zorgen zullen van mij afvallen
- 16 indien ik haar helende, helpende hulde verwerf, waardoor vertroosting mij te beurt valt
Zo zal ik opgelucht zijn en alle zorgen zullen van mij afvallen

XXIV**Also die vogele blidelike
Der scone somer geit ons ane**

Also die vogele blidelike¹⁺
 singende den somer entfaen² +65,28
 ende der walt is louves rike³
 ende die bloemen scone staen,⁴
 5 so is der winter al vergaen.⁵
 recht is dat ich dare wike⁶
 da miin herte stadelike⁷
 van minnen ie was onderdaen.⁸

Der scone somer geit ons ane,¹⁺
 des is vele manech vogel blide,² +66,1
 want sie vrouwen sich te stride³
 den sconen tiit vele wale te entfane.⁴
 5 recht is jaerlanc dat der hare⁵
 wenke den vele suten winden:⁶
 ich bin worden wale geware⁷
 nouwes louves ane der linden.⁸

- 1 wanneer de vogeltjes vol blijdschap
- 2 met hun liedjes de zomer begroeten
- 3 en het bos één en al loof is
- 4 en de bloemen een kleurrijk tapijt vormen
- 5 dan is het leed van de winter totaal geleden
- 6 het is volkomen juist dat ik mij daarheen begeef (en onderdanig ben)
- 7 waar mijn hart standvastig en aldoor
- 8 onderworpen was aan de Minne
- 1 De heerlijke zomer is aangebroken
- 2 dientengevolge zijn veel vogels blijgestemd
- 3 want ze verheugen zich om strijd
- 4 teneinde het fijne jaargetij feestelijk te begroeten
- 5 't is normaal, dat in dit seizoen de arend,
 cf. Jef Notermans, H.v. Veldeken en de Adelaar (Aquila), Wetensch.
 Tijdingen, Gent 1973, 32e jg., 115-120
- 6 de zachte, zoele zuidenwind uitnodigt
- 7 onmiskenbaar toont zich aan mijn oog
- 8 nieuw gebladerte aan de lindebonnen

XXV**Men seget vorwaer nu manech jaer**

- Men seget vorwaer nu manech jaer,¹⁺
 die wiif die haten grawe haer.² +62,11.12
 dat is mich swaer³
 ende is here mispriis⁴
 5 die liever hebben heren amiis⁵
 domp dan wiis.⁶
- Des mere noch min dat ich gra bin,⁷⁺
 ich hate ane wiven cranken sin,⁸ +62,18,19
 die nouwe tin⁹
 10 nemen vore alt golt.¹⁰
 sie gien sie siin den jongen holt¹¹
 dore ongedolt.

- 1 Men houdt staande al jarenlang
- 2 dat vrouwen een grondige afkeer hebben van grijze haren
- 3 dat drukt mij ter neer
- 4 en ik vind dit van haar een smadelijke bejegening
- 5 dit is het soort vrouwen
die er vrienden op na houden die gespeend zijn van verstand en door domheid uitmunten
- 6 dit is het soort vrouwen
die er vrienden op na houden die gespeend zijn van verstand en door domheid uitmunten
- 7 om die reden juist, niet vanwege mijn grijze haren haat ik de afwezigheid van een gezond oordeel bij deze vrouwen
- 8 om die reden juist, niet vanwege mijn grijze haren haat ik de afwezigheid van een gezond oordeel bij deze vrouwen
- 9 immers zij stellen nieuw tin boven oud (gedegen) goud
- 10 immers zij stellen nieuw tin boven oud (gedegen) goud
- 11 ze erkennen dat ze genegenheid koesteren voor jongelui
tengevolge van hun hevige drang tot liefde (gebrek aan geduld)

Verbeteringen in Heinric van Veldeken
25 Minneliedereren
Ingeleid en toegelicht door
drs. Jef Notermans
Culemborg, 3e druk 1977

blz. 7 Na regel 6 van boven inlassen:

John R. Sinnema publiceerde in 1972 zijn studie
Hendrik van Veldeke, 147 pp., New York.

Ofschoon sinds decennia Amerikaans burger blijft zijn streek van herkomst:
Friesland. Door uitwisseling van geschriften zijn wij dichterbij elkaar gekomen.
Zijn boek maakt deel uit van Twayne's World Author Series.

A Survey of the World's Literature. Voor ons is van belang chapter 6: 'Veldeke
is a Lyric Poet' (84-95).

Erratum

Op blz. 7 is na regel 6 abusievelijk weggelaten:

Dr. John R. Sinnema publiceerde in 1972 zijn studie
'Hendrik van Veldeke' - The Netherlands - New York, 147 pp.